Roinn 1
CBL a Thuiscint

Comhlánaigh na habairtí ag baint úsáid as na focail sa bhosca thíos:

> táirge, Cáin Bhreisluacha, rialtas, glanphraghas, Ioncam, praghas comhlán, céatadán,

1. Seasann CBL do ______________________________.

2. Is é ____________________ an praghas sula gcuirtear CBL leis.

3. Is é ____________________ an praghas iomlán a íocaimid, CBL san áireamh.

4. Bailíonn gnólachtaí CBL agus íocann siad é le ____________________ in Éirinn.

5. Ríomhtar CBL i gcónaí mar chuid ____________________ de phraghas earra nó seirbhíse.

6. Cuireann an t-airgead a bhailítear trí CBL le seirbhísí a mhaoiniú arna soláthar ag ____________________

7. Gearrtar CBL nuair a dhíoltar ____________________ nó seirbhís.

Roinn 2
Réitigh Mhínithe

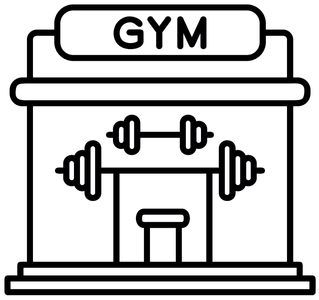

Réiteach Mínithe: Ballraíocht i ngiomnáisiam

Chinn Jamie ballraíocht a fháil i ngiomnáisiam. Cosnaíonn a bhallraíocht bhliantúil €550. Is é 9% an ráta CBL don tseirbhís sin.
Ríomh an CBL ón bpraghas comhlán sin.

Réiteach:

Glanphraghas = 100%
CBL = 9%
Praghas Iomlan = 109%

(€550 ÷ 109) x 100 = €504.58
€550 - €504.59 = €45.41
Glanphraghas = €504.59
CBL = €45.41

Réiteach Mínithe: Fógráin a Phriontáil

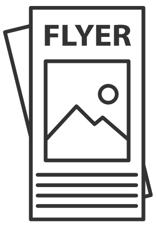

Ba mhaith leat roinnt fógrán a phriontáil.
Más é €52.85 an glanphraghas agus más é 23% an ráta CBL, cé mhéad a chaithfidh tú a íoc ar an iomlán (praghas comhlán) as do chuid fógrán?

Modh dha cheim:
€52.85 x 0.23 = €12.15 (an meid CBL)
€52.85 + €12.15 = €65.00

Modh aoncheime:
Glanphraghas x (1 + (rata CBL ÷ 100)) €52.85 x 1.23 = €65.00

Roinn 3
CBL a chur leis

Dhá mhodh:

1. Iolraigh an glanphraghas faoin ráta CBL (e.g., glan × 23%) agus cuir an CBL leis.
2. Iolraigh an glanphraghas faoi 1 + an ráta CBL (e.g., 1.23 le haghaidh 23%).

1. Cosnaíonn cluasáin €48 roimh CBL. Is é 23% an ráta CBL. Ríomh é seo a leanas:
   a) An méid CBL
   b) Praghas comhlán

Roinn 3
CBL a chur leis

Dhá mhodh:

1. Iolraigh an glanphraghas faoin ráta CBL (e.g., glan × 23%) agus cuir an CBL leis.
2. Iolraigh an glanphraghas faoi 1 + an ráta CBL (e.g., 1.23 le haghaidh 23%).

1. Cosnaíonn bearradh gruaige €32 roimh CBL. Is é 9% an ráta CBL (ó mhí Iúil 2026). Ríomh é seo a leanas:
   a) An méid CBL
   b) Praghas comhlán

Roinn 4
Praghas comhlán agus CBL a ríomh

Praghas comhlán = (100% + CBL%) den ghlanphraghas.
Mar sin:
Glanphraghas = Comhlán ÷ (1 + ráta CBL).

CBL Íoctha = Praghas Comhlán – Glanphraghas

1. Cosnaíonn táibléad €369 agus CBL 23% san áireamh. Ríomh é seo a leanas:
   a) Glanphraghas
   b) CBL a íocadh

Roinn 4
Praghas comhlán agus CBL a

Praghas comhlán = (100% + CBL%) den ghlanphraghas.
Mar sin:
Glanphraghas = Comhlán ÷ (1 + ráta CBL).

CBL Íoctha = Praghas Comhlán – Glanphraghas

1. Cosnaíonn béile i gcaifé €14.50 agus CBL 9% san áireamh (ó mhí Iúil 2026). Ríomh é seo a leanas:
   a) Glanphraghas
   b) CBL a íocadh

Roinn 5
Gníomhaíocht

Téigh chuig an leathanach gréasáin CCPC seo a leanas:
https://www.ccpc.ie/consumers/shopping/pricing/

1. Fógraíonn siopa uaireadóir ar a bhfuil praghaslipéad €120.

a) Bunaithe ar an eolas CCPC a fuair tú, an bhfuil CBL san áireamh sa phraghas sin nó an gcuirtear CBL leis?

1. Tá siopa ag díol consól cluichí ar €430.50. Áirítear leis sin muirear €80.50 le haghaidh CBL.

a) Cad é praghas an chonsóil cluichí sular cuireadh CBL leis?
b) Cén ráta céatadáin CBL a gearradh?

Ráta CBL = CBL íoctha ÷ praghas roimh CBL a chur leis

Roinn 6

Ceisteanna le

Cén fáth, dar leat, a bhfuil rátaí CBL éagsúla ann maidir le hearraí agus seirbhísí éagsúla?

An gceapann tú go bhfuil CBL tábhachtach chun seirbhísí poiblí a mhaoiniú?

An gceapann tú gur féidir le rátaí CBL éagsúla tionchar a imirt ar do chinntí rud a cheannach nó gan rud a cheannach?